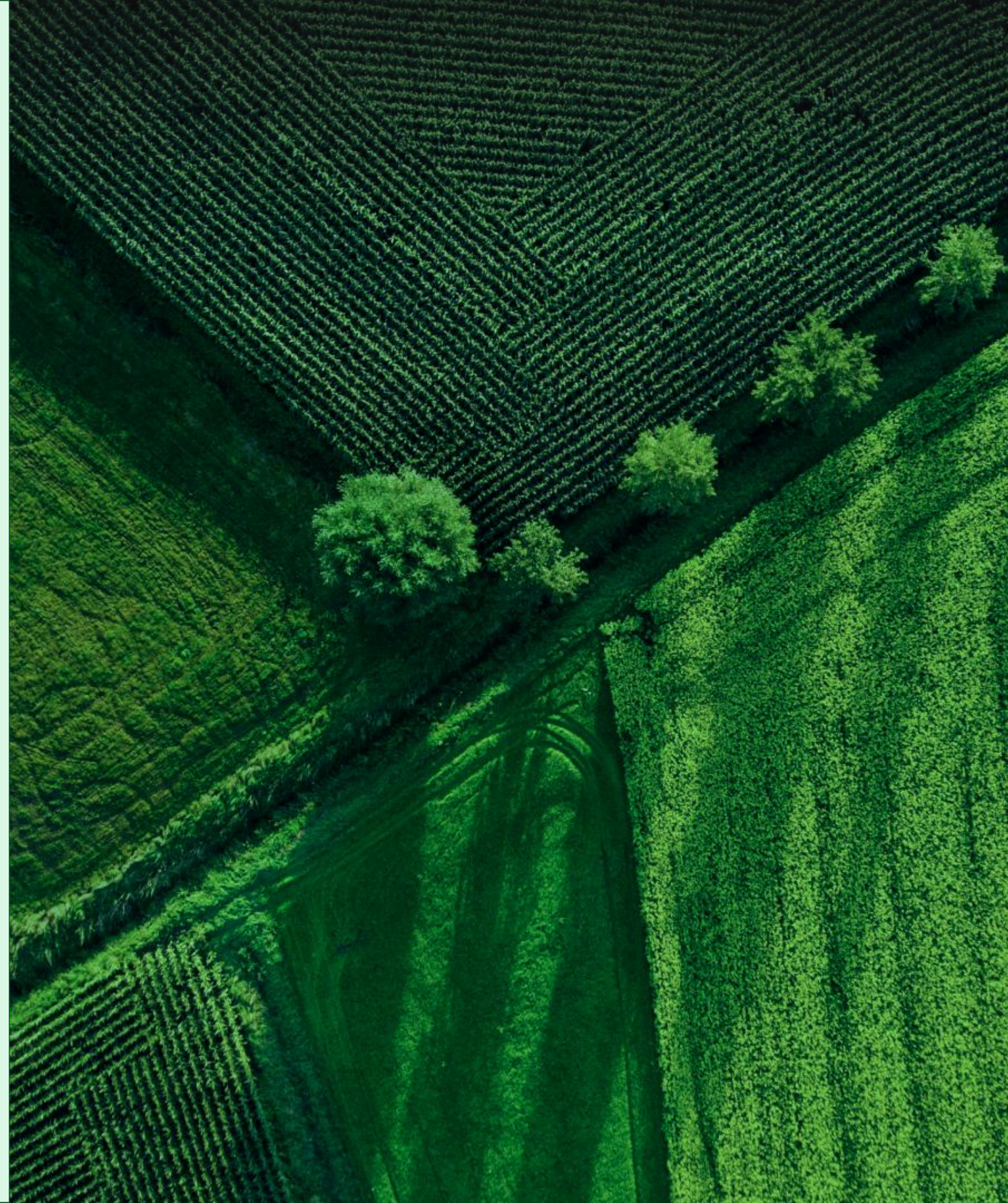

Кліматичні та довкілєві аспекти підготовки публічного інвестиційного проекту

01. Вступ: передумови оновлення системи управління публічними інвестиціями

Вступ

Передумови оновлення системи управління публічними інвестиціями:

- Відсутність стратегічного планування публічних інвестицій, що призводить до розпорошування обмежених ресурсів та неможливості виміряти вплив і ефективність здійснених вкладень;
- Фрагментованість процедур підготовки, оцінки, відбору та реалізації інвестиційних проектів залежно від механізмів фінансування, що унеможлиблює створення єдиного портфелю проектів, їх пріоритезацію та ефективний моніторинг;
- Слабка інституційна спроможність органів влади щодо підготовки, оцінки та реалізації інвестиційних проектів;
- Слабке управління публічними активами, включаючи недостатній контроль за накопиченням, аналізом та поповненням реєстрової інформації про стан об'єктів державної та комунальної власності.

Вступ

Цільова модель системи управління публічними інвестиціями:

- **Пріоритеизація:** Спрямування ресурсів на найбільш важливі для суспільства потреби, зафіксовані у стратегічних документах;
- **Фінансову сталість:** Інвестиції, які держава може собі дозволити, повністю профінансовані та забезпечені коштами для утримання протягом всього циклу життя створених активів;
- **Ефективність та результативність:** Вибір найбільш раціональних механізмів реалізації інвестиційних проектів з точки зору витрат і вигоди та досягнення запланованих результатів;
- **Своєчасність:** Синхронізація рішень щодо здійснення публічних інвестицій з бюджетним процесом та дотримання визначених строків підготовки та реалізації;
- **Сталість навколишнього середовища, інклюзивність та безбар'єрність;**
- **Прозорість** процесу прийняття рішень та досягнутих результатів;
- **Підзвітність:** Чітка відповідальність за реалізацію проектів у встановлені строки, в рамках бюджету та згідно з установленними цілями та вимогами.

Вступ

Підстави включення кліматичних та довкілєвих аспектів в публічні інвестиції:

Зменшення операційних та регуляторних ризиків, пов'язаних із впливом реалізації проекту на довкілля та впливом довкілля на діяльність проекту

Відповідність національним та міжнародним стратегічним цілям та політикам, зокрема Євроінтеграції

Доступ проектів до джерел фінансування провідних міжнародних фінансових установ

Забезпечення стійкої бізнес моделі інвестиційного проекту

02. Кращі міжнародні практики врахування клімату та довкілля в інвестиційній діяльності

Підходи до клімату та довкілля в УПІ: Rio markers

Політичні орієнтири для моніторингу та статистичного звітування про потоки фінансування розвитку, спрямовані на теми/цілі Конвенцій Ріо:

- Біорізноманіття
- Опустелювання
- Пом'якшення наслідків зміни клімату (тобто скорочення або поглинання викидів парникових газів)
- Адаптація до зміни клімату (включаючи пом'якшення кліматичних ризиків та зменшення вразливості)

IS NOT TARGETED	RM=0	0 % BUDGET
IS A SIGNIFICANT OBJECTIVE	RM=1	40 % BUDGET
IS A PRINCIPAL OBJECTIVE	RM=2	100 % BUDGET

Застосування:

- Комітет з допомоги розвитку (DAC) Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)
- Регламент про механізм відновлення та стійкості (ЄС) 2021/241 – ДОДАТОК VI Методологія відстеження кліматичних змін
- План України / Ukraine investment framework

Підходи до клімату та довкілля в УПІ: PIERS methodology

Система оцінки та рейтингу інфраструктури та державно-приватного партнерства ЄЕК ООН (PIERS): **методологія для оцінювання інфраструктурних проєктів з точки зору цілей сталого розвитку.**

Методологія PIERS враховує п'ять факторів для досягнення цілей сталого розвитку:

- доступність та рівність;
- економічна ефективність;
- екологічна стійкість та відновлюваність;
- можливість відтворення;
- та залучення зацікавлених сторін.

Інструмент самооцінки PIERS доступний як в онлайн-версії, так і в Excel-версії разом з інструкцією для користувача.

Застосування:

- Добровільні заявки на інфраструктурні проєкти ДПП у всьому світі
- Згадується в національному законодавстві окремих країн щодо проєктів ДПП

Коментарі:

- Більш широкий фокус на ЦСР з урахуванням критеріїв екологічної стійкості та стійкості до зовнішніх впливів, що розглядаються серед 5 тем.
- Шкала самооцінки від 1 до 5

Environmental Sustainability and Resilience

- ES1 [REDUCE GHG EMISSIONS AND IMPROVE ENERGY EFFICIENCY](#)
- ES2 [REDUCE WASTE AND RESTORE DEGRADED LAND](#)
- ES3 [WATER CONSUMPTION AND WASTEWATER DISCHARGE](#)
- ES4 [PROTECT BIODIVERSITY](#)
- ES5 [ASSESS RISK AND PREPARE FOR DISASTER MANAGEMENT](#)

Підходи до клімату та довкілля в УПІ: New European Bauhaus

New European Bauhaus (NEB) — це політична та фінансова ініціатива, яка просуває рішення, що є не тільки стійкими, але й інклюзивними та естетичними, поважаючи при цьому різноманіття місць, традицій та культур у Європі та за її межами.

Інструменти та ресурси:

- NEB Compass — керівні принципи
- NEB Toolbox — для державних органів влади
- NEB Investment Guidelines — як і чому інвестиції в проекти можуть бути узгоджені з NEB
- NEB Self-Assessment Method — призначений для оцінки відповідності проекту або діяльності вимогам NEB; ключові показники ефективності в рамках виміру «Сталий розвиток» разом із відповідними індикаторами та їхньою вагою
- NEB Checklist — самооцінка відповідності основним цінностям та принципам роботи NEB для невеликих проектів

Застосування:

- Демонстраційні проекти NEB (Horizon Europe, програма LIFE, тощо).
- Інтеграція принципів NEB у національні програми, фонди та ініціативи з екологічного бюджетування (наприклад, у Франції).

Коментарі:

- NEB може застосовуватися як допоміжний стратегічний та оперативний інструмент для управління державними інвестиціями та розробки проектів.

New European Bauhaus
beautiful | sustainable | together

Ukraine Facility

Регламент (ЄС) 2024/792 Про створення Ukraine Facility:

- Механізм повинен, наскільки це можливо, сприяти пом'якшенню наслідків зміни клімату та адаптації до них, охороні навколишнього середовища, включаючи збереження біорізноманіття, та зеленому переходу, або вирішенню проблем, що виникають у зв'язку з цим. Цей внесок повинен, наскільки це можливо в країні, що зазнала війни, становити щонайменше 20 % від загальної суми, що відповідає підтримці в рамках Інвестиційної програми для України та інвестиціям відповідно до Плану України.
- Ця сума повинна розраховуватися на основі, залежно від обставин та за необхідності, коефіцієнтів, що використовуються в існуючих методологіях для клімату та біорізноманіття, зокрема в методології для відстеження клімату, наведеній у додатку VI до Регламенту (ЄС) 2021/241 Європейського Парламенту та Ради (Механізм відновлення та стійкості), та додаткових сферах втручання, скоригованих у контексті Механізму.

Подібний підхід використовується в Регламенті (ЄС) 2021/1060 Європейського Парламенту та Ради від 24 червня 2021 року, що встановлює спільні положення щодо Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду плюс, Фонду згуртування, Фонду справедливого переходу та Європейського фонду морського, рибальства та аквакультури, а також фінансові правила для них та для Фонду притулку, міграції та інтеграції, Фонду внутрішньої безпеки та Інструменту фінансової підтримки управління кордонами та візової політики.

Розділ 9 – Фінансові послуги та сталі фінанси

- Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088 (**EU Taxonomy**)
- Commission Delegated Regulation (EU) 2021/2139 of 4 June 2021 supplementing Regulation (EU) 2020/852 (**Climate Delegated Act**)
- Commission Delegated Regulation (EU) 2021/2178 of 6 July 2021 supplementing Regulation (EU) 2020/852 (**Disclosures Delegated Act**)
- Commission Delegated Regulation (EU) 2022/1214 of 9 March 2022 amending Delegated Regulation (EU) 2021/2139 as regards economic activities in certain energy sectors and Delegated Regulation (EU) 2021/2178 as regards specific public disclosures for those economic activities (**Complementary Delegated Act**)
- Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2486 of 27 June 2023 supplementing Regulation (EU) 2020/852 and amending Commission Delegated Regulation (EU) 2021/2178 as regards specific public disclosures for those economic activities (**Environmental Delegated Act**)
- Commission Delegated Regulation (EU) 2023 2485 of 27 June 2023 amending Delegated Regulation (EU) 2021/2139 (amendments to Climate Delegated Act)

Таксономія ЄС

Структура Таксономії ЄС:

1. Регламент Таксономії ЄС
2. Кліматичний делегований акт – технічні критерії відбору для двох кліматичних цілей
3. Довкіллєвий делегований акт – технічні критерії відбору для чотирьох довкіллєвих цілей
4. Делегований акт про розкриття інформації – вимоги щодо формату звітності

Стаття 3 Регламенту Таксономії ЄС

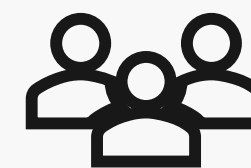
Діяльність вважається кліматично або довкіллєво сталою, якщо ця господарська діяльність:

Суттєво сприяє досягненню однієї або більше кліматичних або довкіллєвих цілей

Не завдає істотної шкоди жодній з кліматичних або довкіллєвих цілей

Здійснюється з дотриманням мінімальних соціальних гарантій

Відповідає технічним критеріям відбору, в тому числі технічним критеріям

Досвід і практика ЄС: InvestEU Fund

- Програма InvestEU – завдяки гарантії з бюджету ЄС, буде залучено понад 372 млрд євро приватних інвестицій у пріоритетні для ЄС сфери політики.
- Інвестиційні проекти, які отримують значну підтримку від Союзу, зокрема в галузі інфраструктури, повинні перевірятися партнером з реалізації на предмет їхнього впливу на навколишнє середовище, клімат або суспільство відповідно до керівних принципів. Ці керівні принципи повинні базуватись на Таксономії ЄС (Регламент (ЄС) 2020/852), включаючи принцип «не завдавати значної шкоди».
- Операції, що суперечать досягненню кліматичних цілей, не повинні мати права на підтримку відповідно до цього Регламенту.

Досвід і практика ЄС: Не завдавати істотної шкоди (DNSH)

Документ	Описання
<u>Regulation (EU) 2020/852 - EU Taxonomy</u>	Надає визначення того, що вважається значною шкодою для кожної з шести екологічних цілей (стаття 17).
<u>Interinstitutional Agreement (IIA) on the EU 2021- 2027 budget</u>	Містить посилання на принцип «не нашкодь» Європейської зеленої угоди
<u>Regulation (EU) 2021/241 - Recovery and Resilience Facility (RRF)</u>	Регламент RRF встановлює принцип DNSH як горизонтальний принцип та критерій прийнятності для Планів відновлення та стійкості (RRP) – у значенні статті 17 Регламенту про таксономію + Технічного керівництва Європейської Комісії.
<u>Regulation (EU) 2021/1060 – Common Provision Regulation (ERDF, ESF+, Cohesion Fund, JTF)</u>	Цілі Фондів повинні досягатися відповідно до мети сприяння сталому розвитку, як зазначено у статті 11, з урахуванням (...) принципу «не завдавати значної шкоди» . Комісія підготувала пояснювальну записку щодо застосування принципу «не завдавати значної шкоди» в рамках політики згуртованості (ERDF, ESF+, Cohesion Fund, JTF).
<u>Regulation (EU) 2023/955 - Social Climate Fund</u>	Social Climate Fund «підтримує лише заходи та інвестиції, що відповідають DNSH, у значенні статті 17 Регламенту Таксономії» . Технічні рекомендації щодо застосування принципу «не завдавати значної шкоди» відповідно до Регламенту Social Climate Fund (2025)
<u>Regulation (EU) 2021/523 - InvestEU</u>	«Керівництво з перевірки сталості» впроваджує принцип DNSH для підтримки в рамках Фонду InvestEU.

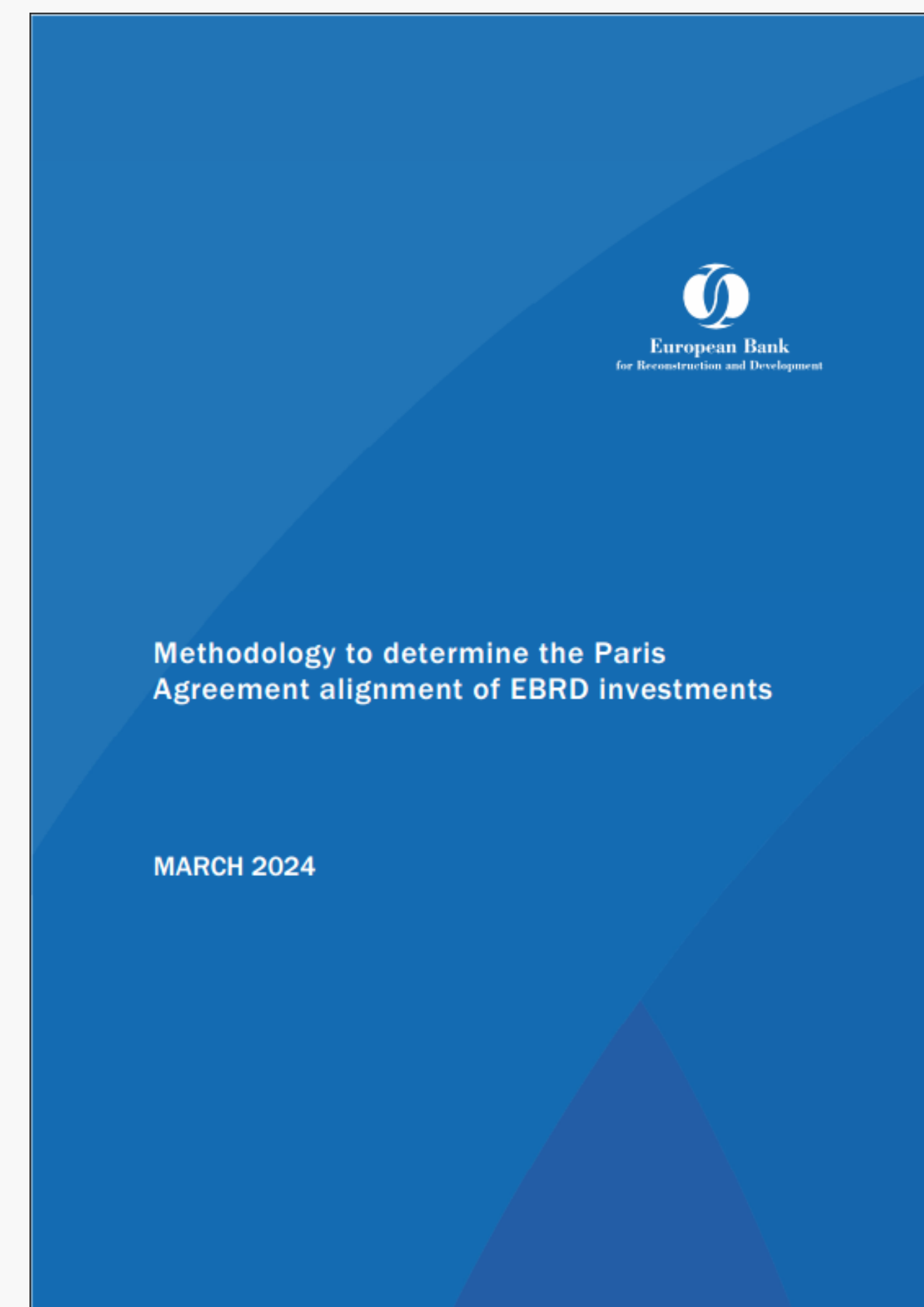
European Investment Bank

- **EIB застосовує певні критерії для визначення частки підписаного проекту, яку він вважає такою, що суттєво сприяє одній або кільком із шести екологічних цілей** – фінансування заходів у сфері клімату та екологічної стійкості (CA&ES або зелене фінансування ЄІБ).
- **Критерії заходів у сфері клімату та екологічної стійкості ЄІБ включають критерії суттєвого внеску**, викладені в делегованих актах, розроблених відповідно до Регламенту Таксономії ЄС (Регламент (ЄС) 2020/852).
- **Група ЄІБ планує поступово інтегрувати Таксономію ЄС** у свою методологію відстеження фінансування заходів у сфері клімату та екологічної стійкості.

European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

- Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) зобов'язався узгодити всю свою діяльність із цілями Паризької угоди про зміну клімату.
- Критерії відбору, що використовуються для визначення **«істотного внеску» відповідно до Таксономії ЄС** для сталої діяльності, також будуть включені до загального фільтру відбору ЄБРР.
- Проекти, які роблять істотний внесок у досягнення цілей щодо пом'якшення наслідків зміни клімату, як це визначено в регламенті ЄС щодо Таксономії, **будуть визнані такими, що відповідають вимогам для всіх країн, в які інвестує ЄБРР, включаючи країни поза межами ЄС.**

Таксономія ЄС та публічні інвестиції в ЄС

- Уряди все частіше використовують Таксономію ЄС як основний інструмент для узгодження державних інвестицій з кліматичними та екологічними цілями.
- У країнах з більш розвиненими системами перевірка на основі Таксономії інституціоналізована в рамках основного управління державними інвестиціями.
- Однак у більшості країн оцінка на основі Таксономії залишається зосередженою в портфелях, що фінансуються ЄС, що призводить до фрагментації систем.

Country	Project-Identification		Project-Appraisal		Project-Selection		Project-Procurement		Project-Monitoring	
	Domest.-funded	EU-funded	Domest.-funded	EU-funded	Domest.-funded	EU-funded	Domest.-funded	EU-funded	Domest.-funded	EU-funded
France	3	4	3	4	3	4	2	3	2	3
Germany	3	4	4	4	4	4	3	4	3	4
Netherlands	3	4	3	4	3	4	2	3	2	3
Italy	3	4	4	4	4	4	3	4	3	4
Spain	3	4	4	4	4	4	3	4	3	4
Poland	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
Czech-Repul.	2	3	3	4	3	4	2	3	2	3
Hungary	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Slovakia	2	3	3	4	3	4	2	3	2	3
Croatia	3	4	3	4	3	4	3	4	2	3
United-Kingdom	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Norway	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Switzerland	3	4	3	4	3	4	2	3	2	3
Moldova	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
Austria	3	4	4	4	4	4	3	4	3	4
Belgium	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4
Georgia	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3
Turkey	2	3	2	3	2	3	2	3	2	3

4 (Повна інтеграція): Повна інтеграція таксономії ЄС, з обов'язковими законодавчими вимогами на всіх етапах PIM та повним дотриманням критеріїв сталого розвитку.

3 (Висока інтеграція): Широке застосування таксономії ЄС у ключових сферах PIM, з чіткими посиланнями та частковою законодавчою підтримкою, хоча не є повністю обов'язковим у всіх випадках.

2 (Помірна інтеграція): Часткова відповідність таксономії ЄС, з деякими процесами, що інтегрують критерії EUT, але без повних законодавчих вимог або широкого впровадження.

1 (Низька інтеграція): Обмежена або відсутня формальна інтеграція таксономії ЄС. Діяльність здебільшого є піотною або добровільною, без законодавчих зобов'язань.

03. Кліматичні та довкілєві фактори в публічних інвестиціях в Україні

Модель 5 обґрунтувань (5 case model)

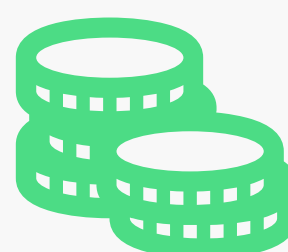
1. Стратегічне обґрунтування: Метою стратегічного обґрунтування є розкриття необхідності змін та демонстрація того, як вони відповідають стратегічним цілям

2. Економічне обґрунтування: Метою економічного обґрунтування є визначення пропозиції, яка забезпечує найкращу суспільну цінність для суспільства, включаючи ширші соціальні та екологічні ефекти

3. Комерційне обґрунтування: Метою комерційного обґрунтування є демонстрація того, що обраний варіант призведе до життєздатної інвестиції та добре структурованої угоди між публічним сектором та його постачальниками послуг

4. Фінансове обґрунтування: Метою фінансового обґрунтування є демонстрація доступності та фінансування обраного варіанту, включаючи підтримку зацікавлених сторін та клієнтів, як це необхідно

5. Управлінське обґрунтування: Метою управлінського обґрунтування є демонстрація наявності надійних механізмів для реалізації, моніторингу та оцінки проекту, включаючи зворотний зв'язок у циклі стратегічного планування організації

Нормативна база щодо врахування кліматичних та довкіллевих питань

1. Дорожня Карта Реформування Системи Управління Публічними Інвестиціями
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2024 р. № 588-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024-2028 роки»
3. Постанова КМУ «Деякі питання управління публічними інвестиціями» № 527 від 28 лютого 2025 р. (Зі змінами від 26 серпня 2025 р)

Постанова містить наступні порядки:

- **Порядок підготовки публічних інвестиційних проектів та програм публічних інвестицій**
- **Порядок оцінки публічних інвестиційних проектів та програм публічних інвестицій**
- Порядок формування єдиного проектного портфеля публічних інвестицій держави (регіону, територіальної громади) і галузевого (секторального) проектного портфеля держави (регіону, територіальної громади)
- Порядок реалізації публічних інвестиційних проектів та програм публічних інвестицій на державному, регіональному та місцевому рівні

Кліматичні та довкілєві аспекти Економічного Обґрунтування

Порядок підготовки публічних інвестиційних проектів та програм публічних інвестицій (Додаток)

Зміст попереднього інвестиційного ТЕО (проект <50 млн грн)

Базовий аналіз впливу проекту на навколишнє природне середовище та зміну клімату, проведений з урахуванням методичних рекомендацій, затверджених Мінекономіки

Зміст (повного) інвестиційного ТЕО (проект >50 млн грн)

Проведення аналізу впливу проекту на навколишнє природне середовище та зміну клімату, включаючи заходи з охорони навколишнього природного середовища, із зменшення викидів парникових газів та адаптацію до змін клімату, що сприятиме сталому розвитку та збереженню природних ресурсів

На відмінну від попереднього інвестиційного ТЕО, повне інвестиційне ТЕО містить:

- Ширші вимоги до деталізації обґрунтувань впливу проекту на кліматичні та довкілєві цілі
- Вимогу щодо розкриття інформації про потребу проведення оцінки ОВД
- Вимогу щодо розрахунку викидів парникових газів при реалізації проекту протягом

Кліматичні та довкілєві аспекти Економічного Обґрунтування

Порядок оцінки публічних інвестиційних проектів та програм публічних інвестицій (Додаток)

ЧЕК-ЛИСТ 1 для галузевої (секторальної) оцінки та експертної оцінки попереднього інвестиційного ТЕО (проект <50 млн грн)

• Чи проведено базову оцінку потенційного внеску проекту у досягнення довкілєвих та кліматичних цілей?	Так/Ні	4 бали
• Чи проведено базовий аналіз відповідності проекту принципу “Не завдавати істотної шкоди навколишньому природному середовищу та зміні клімату”?	Так/Ні	4 бали

ЧЕК-ЛИСТ 2 для галузевої (секторальної) оцінки та експертної оцінки (повного) інвестиційного ТЕО (проект >50 млн грн)

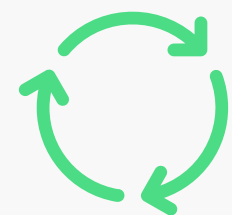
• Чи передбачено проектом проведення оцінки впливу на довкілля відповідно до Закону України “Про оцінку впливу на довкілля” та чи була вона здійснена для обраного технічного рішення?	так/ні/
не
застосовується	2/0/2
бали
• Чи проведено оцінку потенційного внеску проекту у досягнення довкілєвих та кліматичних цілей впродовж усього життєвого циклу, включно з, але не обмежуючись урахуванням специфіки будівництва, операційної діяльності, продуктів або сервісів, передбачених проектом?	так/Ні	2 бали
• Чи проведено аналіз дотримання проектом принципу “Не завдавати істотної шкоди навколишньому природному середовищу та зміні клімату” впродовж усього життєвого циклу, включно з, але не обмежуючись урахуванням специфіки будівництва, операційної діяльності, продуктів або сервісів, передбачених проектом?	так/Ні	2 бали
• Чи було кількісно визначено викиди парникових газів (сфери охоплення 1—2) або їх скорочення, пов’язані з реалізацією проекту протягом типового року та життєвого циклу	так/ні/
не
Застосовується	2/0/2
бали

Аналіз впливу проекту на довкілля та клімат

З урахуванням основних стадій життєвого циклу проекту при проведенні аналізу рекомендовано застосовувати такі підходи:

- на передінвестиційному та інвестиційному етапах – зважаючи на наявний стан довкілля та природних ресурсів у місці імплементації проекту, розглядати можливі шкідливі впливи будівельної діяльності та її відходів на довкіллі та кліматичні цілі;

- на експлуатаційному етапі – аналізувати можливий негативний вплив діяльності на довкіллі та кліматичні цілі, включно з надмірним споживанням ресурсів та енергії, а також можливим негативним впливом продуктів та відходів діяльності;

- на завершальному етапі реалізації проекту – розглядати усі можливі негативні впливи діяльності на довкіллі та кліматичні цілі, що можуть бути спричинені знесенням будівель та споруд, утилізацією відпрацьованого обладнання та матеріалів тощо.

Пом'якшення наслідків зміни клімату: істотний внесок

Діяльність має істотно сприяти стабілізації концентрації парникових газів в атмосфері на рівні, що запобігає небезпечному антропогенному втручанню у кліматичну систему згідно з довгостроковою температурною ціллю Паризької угоди шляхом недопущення або скорочення викидів парникових газів або збільшення видалення парникових газів, у тому числі завдяки інноваційним процесам або продуктам.

Діяльність, для якої не існує технологічно та економічно обґрунтованої низьковуглецевої альтернативи, вважається такою, що робить внесок у пом'якшення наслідків зміни клімату, якщо вона підтримує перехід до кліматично нейтральної економіки:

- має рівні викидів парникових газів, що відповідають найкращим показникам у секторі або галузі;
- не перешкоджає розробці та впровадженню низьковуглецевих альтернатив;
- не призводить до закріплення вуглецеємних активів, ураховуючи
- економічний термін служби цих активів;

Приклади:

- ВДЕ
- Енергоефективність
- Лісонасадження
- Низьковуглецеве або кліматично нейтральне транспортування
- Уловлювання та зберігання вуглецю

Пом'якшення наслідків зміни клімату: істотна шкода

Діяльність завдає істотної шкоди цілі "Пом'якшення наслідків зміни клімату", якщо ця діяльність значною мірою сприяє підвищенню концентрації парникових газів в атмосфері шляхом:

- високих викидів протягом життєвого циклу;
- забезпечення закріплення вуглецеємних активів – діяльність, яка передбачає інвестиції в довговічну інфраструктуру для викопного палива та затримує перехід до низьковуглецевих альтернатив;
- втрати можливостей скорочення викидів – діяльність, яка має доступне і економічно доцільне альтернативне рішення, яке не було обрано як основний вид діяльності, передбаченої проєктом;

Приклади:

- Вугільна генерація електроенергії
- Розширення видобутку нафти і газу
- Вирубка лісів

Адаптація до зміни клімату: істотний внесок

Діяльність має **включати або забезпечувати наявність адаптаційних рішень**, що суттєво зменшують ризик несприятливого впливу зміни клімату на господарську діяльність, не збільшуючи ризик такого впливу на населення, навколишнє середовище чи активи.

Розробка адаптаційних рішень має бути проведена з урахуванням фізичних кліматичних ризиків, які є суттєвими для діяльності:

- **загрози, пов'язані з температурою**, – зміна температури повітря, прісної води, морської води; тепловий стрес; температурні коливання; теплові хвилі; заморозки; лісові пожежі;
- **загрози, пов'язані з вітром**, – зміна вітрового режиму; циклон, ураган, тайфун; шторм, включаючи хуртовини, пилові та піщані бурі; торнадо;
- **загрози, пов'язані з водними ресурсами**, – зміна структури та типів опадів (дощ, град, сніг/ожеледь); опади або гідрологічна мінливість; проникнення солоної води; підвищення рівня моря; водний стрес; посуха, сильні опади (дощ, град, сніг/ожеледь); повені (прибережні, річкові, плювіальні, підземні води);
- **загрози, пов'язані з твердими масами**, – ерозія узбережжя; деградація ґрунтів; ерозія ґрунту; соліфлюкція; лавина; зсув ґрунту; просідання;

Приклади:

- Урахуванням кліматичних ризиків
- Інфраструктура управління водними ресурсами
- Управління повенями та прибережний захист

Адаптація до зміни клімату: істотна шкода

Діяльність призводить до посилення негативного впливу поточного клімату та очікуваного майбутнього клімату на саму діяльність або на людей, природу чи активи. Таким чином, будь яка діяльність, що призводить до збільшення потенційного негативного впливу ризиків, пов'язаних з підвищенням температур, силою вітру, водними ресурсами та опадами, зростанням інтенсивності стихійних явищ, а також рухом твердих мас (зсуви ґрунтів, лавини тощо) і іншими кліматичними загрозами, без відповідних заходів з адаптації, вважається такою, що суттєво шкодить зазначеній цілі.

При здійсненні оцінки впливу рекомендується керуватися Методичними рекомендаціями для здійснення оцінки ризиків та вразливості соціально-економічних секторів та природних складових до зміни клімату, затвердженими наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 03 червня 2023 р. № 386.

Приклади:

- Будівництво об'єктів на територіях з високим ризиком затоплення;
- Видобуток корисних копалин на територіях, схильних до екстремальних стихійних явищ

Стале використання та захист водних і морських ресурсів: істотний внесок

Діяльність має суттєво сприяти **досягненню і підтриманню доброго стану водних об'єктів, включаючи поверхневі та підземні води**, запобігати погіршенню їх стану або суттєво сприяти досягненню і підтриманню доброго екологічного стану морських вод чи запобігати погіршенню їх стану шляхом:

- забезпечення належного збору, очищення та скидання міських та промислових стічних (зворотних) вод;
- забезпечення відсутності будь-яких мікроорганізмів, паразитів і речовин, що становлять потенційну небезпеку для здоров'я людини, а також розширення доступу людей до чистої питної води;
- охорони наявних водних ресурсів, за допомогою таких заходів, як повторне використання води, забезпечення поступового скорочення скидання забруднюючих речовин у поверхневі та підземні води, сприяння пом'якшенню наслідків повеней та посух тощо;
- захисту, збереження або відновлення морського середовища та запобігання або зменшення впливу на морське середовище.

Приклади:

- Очищення стічних вод
- Будівництво або модернізація систем водопостачання
- Відновлення річкових русел

Стале використання та захист водних і морських ресурсів: істотна шкода

Діяльність завдає шкоди доброму стану або доброму екологічному потенціалу водних об'єктів, включаючи поверхневі, підземні та морські води. При цьому, крім забруднення вод (водних об'єктів), негативний вплив на цю ціль можуть становити діяльності що призводять до надмірного та неефективного споживання водних ресурсів та деградації водних екосистем.

При визначенні істотної шкоди рекомендується застосовувати положення таких документів:

- Водний кодекс України;
- Закон України "Про питну воду та питне водопостачання".

Важливо також враховувати можливі негативні впливи діяльності, передбаченої проєктом, на водні екосистеми, а саме на охоронювані оселища та біологічні види, що безпосередньо залежать від води. Під час проведення такого аналізу необхідно врахувати, зокрема, міграційні коридори, вільнотекучі річки або екосистеми, близькі до природного стану;

Приклади:

- Побічне скидання неочищених стічних вод
- Використання неефективні водоемні технологій
- Руйнівне морське будівництво або днопоглиблювальні роботи

Перехід до циркулярної економіки: істотний внесок

Діяльність має бути спрямована на **зменшення використання первинної або збільшення використання вторинної сировини** і побічних продуктів та підвищення ресурсо- та енергоефективності, зокрема:

- суттєво зменшує вміст небезпечних речовин та замінює особливо небезпечні для довкілля речовини у матеріалах та продуктах протягом їхнього життєвого циклу;
- запобігає або зменшує утворення відходів, включаючи утворення відходів від видобутку корисних копалин та відходів будівництва та знесення;
- збільшує розвиток інфраструктури управління відходами, необхідної для запобігання утворенню, підготовки до повторного використання та рециклінгу та відновлення відходів;
- посилення довговічності і можливості повторного використання готових виробів і їх вторинної переробки;
- мінімізує спалювання відходів та уникає захоронення відходів, у тому числі на полігонах, відповідно до принципу дотримання ієрархії управління відходами.

Приклади:

- Будівництво сміттєпереробних заводів
- Системи збирання, сортування та логістики відходів
- Виробництво товарів із підвищеною довговічністю

Перехід до циркулярної економіки: істотна шкода

Діяльність призводить до значної неефективності використання матеріалів або природних ресурсів або значного збільшення утворення, спалювання (за винятком спалювання небезпечних відходів, непридатних для відновлення") або видалення відходів, а також до довготривалого захоронення відходів, що може завдати значної та довгострокової шкоди навколишньому середовищу.

При визначені істотної шкоди рекомендовано проаналізувати дотримання діяльністю заходів, передбачених Національним планом управління відходами до 2033 року затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1353, та/або регіональним планом управління відходами.

Також ініціатору проєкту рекомендується врахувати положення Закону України "Про управління відходами", зокрема в частині класифікації відходів, правил управління відходами та дотримання ієрархії управління відходами.

Приклади:

- Будівництво або знесення без відновлення матеріалів
- Гірничодобувні операції, які генерують забруднені потоки відходів

Запобігання та контроль забруднення: істотний внесок

Діяльність має суттєво сприяти захисту довкілля від забруднення шляхом:

- запобігання або, якщо це неможливо, скорочення викидів забруднюючих речовин у повітря, воду або ґрунти (крім парникових газів);
- підвищення рівня якості повітря, води або ґрунту на територіях, де здійснюється діяльність, одночасно мінімізуючи будь-який негативний вплив на здоров'я людини та навколишнє середовище або ризик такого впливу;
- запобігання або зведення до мінімуму будь-якого негативного впливу на здоров'я людини та навколишнє середовище виробництва, використання або видалення хімічних речовин;
- ліквідації засмічення та інших видів забруднення;

Приклади:

- Впровадження фільтраційних систем, пиловловлювачів, каталітичних нейтралізаторів
- Проєкти з рекультивації та дезактивації земель

Запобігання та контроль забруднення: істотна шкода

Діяльність призводить до значного збільшення викидів забруднюючих речовин у повітря, воду або ґрунти, порівняно зі станом до початку діяльності. Такими діяльностями є активності, яким не вдається запобігти або зменшити утворення шкідливих речовин, що спричиняє довгострокові ризики для довкілля або людського здоров'я через забруднення.

При цьому слід зважати на системне забруднення або накопичення шкідливих речовин протягом життєвого циклу проєкту та з урахуванням усіх можливих продуктів та відходів діяльності. Діяльність, яка призводить до накопичення забруднень у навколишньому середовищі, навіть якщо кожне окреме джерело має "незначний" вплив, вважається такою, що істотно шкодить цілі "Запобігання та контроль забруднення".

Приклади:

- Хімічне виробництво, яке викидає велику кількість газоподібних забруднюючих речовин
- захоронення небезпечних промислових або медичних відходів без переробки

Захист і відновлення біорізноманіття та екосистем: істотний внесок

Діяльність має бути спрямована на захист, збереження чи відновлення біорізноманіття або досягненню доброго стану екосистем, або захисту екосистем, які вже перебувають у доброму стані, шляхом:

- збереження природи та біорізноманіття, включаючи досягнення сприятливого природоохоронного статусу природних та напівприродних оселищ і видів або запобігання їхньому погіршенню, а також захисту та відновлення наземних, морських та інших водних екосистем;
- сталого землекористування та управління земельними ресурсами, включаючи належний захист біорізноманіття ґрунтів, досягнення нейтрального рівня деградації земель та відновлення забруднених ділянок;
- використання сталих сільськогосподарських практик, у тому числі тих, що сприяють підвищенню біорізноманіття або зупиненню чи запобіганню деградації ґрунтів та інших екосистем, вирубці лісів та втраті оселищ;
- сталого лісокористування, в тому числі практик та видів використання лісів та лісових земель, які сприяють підвищенню біорізноманіття або зупиненню чи запобіганню деградації екосистем, вирубці лісів та втраті оселищ.

Приклади:

- Відновлення деградованих екосистем
- Природоорієнтовані рішення у ландшафтному та територіальному управлінні

Захист і відновлення біорізноманіття та екосистем: істотна шкода

Діяльність є такою, що суттєво шкодить **доброму стану та стійкості екосистем або завдає шкоди природоохоронному статусу оселищ та видів**. Такою вважається будь-яка діяльність, що призводить до значної деградації оселищ, зменшує біорізноманіття, включаючи втрату видів або фрагментацію екосистем, підриває екосистемні послуги, такі як запилення, регулювання водних ресурсів або здоров'я ґрунту.

Рекомендовано застосовувати положення таких актів:

- Закон України "Про природно-заповідний фонд України";
- Закон України "Про екологічну мережу України";
- Закон України "Про Червону книгу України";
- Закон України "Про рослинний світ";
- Закон України "Про тваринний світ".

Також рекомендовано враховувати, чи передбачається проведення діяльності в, або її побічний вплив на території та об'єкти природно-заповідного фонду, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Приклади:

- вирубування лісів,
- будівництво автомагістралей, залізниць або парканів, побудованих через міграційні шляхи або природоохоронні території без переходів для диких тварин

Green
Transition
Office

Дякую за увагу!